

Sarmīte Feldmane

“Mēs esam dabas bērni”

Kuldīdznieks OĻGERTS ČIČIS vienubrīd savus tautības brāļus dēvē par romiem, citu – par čigāniem. Šobrīd viņš sakās esam bezdarbnieks, bet darba mūžā strādājis daudzviet. Liels Oļģerta lepnums ir daudzdzīvokļu nams Kuldīgas centrā, kura pārvaldnieks viņš ir. Kopā ar citiem īrniekiem nams vairākos projektos atjaunots un sakārtots kārtu pēc kārtas. Oļģerts turpina pārraudzīt, lai viss būtu kārtībā, un augstu vērtē pārējo iemītnieku uzticību.

Lepnums par tēvu

Oļģerts ar lielu mīlestību un cieņu runā par vecākiem. Viņa tēvs Jānis Čiče cēlies no Ventspils romiem. Kuldīgā iepazinies ar mammu Jadvīgu, polieti pēc izcelsmes, ienācēju no Vitebskas. “Mammu kara laikā spiestā kārtā atveda šurp, viņa izauga Kuldīgas bērnamā, iepazinās ar papu. Dzīvi uzsākt abiem bija grūti. Viņi sāka no nulles. Pasaulē nāca Daina, tad es,” Oļģerts stāsta. Tēvs bijis talantīgs. “Viņš ļoti skaisti mācēja dejot, dziedāt, spēlēt mutes harmonikas. Man ir lentes ierakstītas ar viņa dziesmām – gan krievu, gan latviešu, gan čigānu valodā. Vai tās bija kādas dzimšanas dienas, vai citi svētki, viņš vienmēr bija publikā mīlēts. Man ir meita Agnese, viņai ticis vecpapa talants. Pabeigusi vairākas augstskolas pa mūzikas līniju.”

Oļģerts lepojas, ka tēvs bijis pirmais no romiem, kas Kuldīgā uzcēlis māju. Visu mūžu fiziski strādājis, bijis smagais fūrmanis, vadājis malku, strādājis par kalēju. “Paps izrādīja lielu interesi par politiku. Viņš teica: “Es pats, bērni, to nepiedzīvošu, bet šī vara ilgi nepastāvēs. Būs brīva Latvija. Tajā laikā, kad es to pieredzēju, sākumā bija grūti, bet vēlāk ar katru brīdi izjutām, kā Kārlis Ulmanis Latviju cēla saulītē.” Pilnībā nesmu apmierināts ar to, kāda Latvija ir tagad. Lai arī daudz smagāki, lauki izputināti, rūpniecība arī. Mani tautības brāļi, tāpat kā latvieši, izbraukuši uz ārzemēm, atpakaļ diez vai nāks.”

Dzīve sarežģīta

Oļģerts uzskata, ka Latvijā dzīve ir sarežģīta visiem, bet romiem īpaši: “Ja latvietis iet pieteikties darbā, viņu uzreiz pieņem, īsti pat nepaskatās – varbūt mīl šņabīti ieraut, varbūt paslinks. Tiklīdz atnāk čigāns: “Vai! Neņemiet jaunā, bet mēs jau esam darbā pieņēmuši citu.” Anglijā vai Vācijā uz tautību neskatās. Ja parāda, ka labs strādnieks, ņem darbā bez vārda runas. Tiek runāts, ka čigāni paslinki, negrib strādāt. Tad kāpēc ārzemēs visi strādā, ir atzīti un dzīvo normāli?” Oļģertam vēl daudz

Oļģerts Čičis: “Mēs, romi, tāpat kā latvieši, esam nākuši no Indijas. Tas bija tāls ceļš, lai šurp atnāktu, kaut kur jau ir taisnība par čigānu klejotāju dabu”

Lāsma Reimane foto

Oļģerts Čičis pie nama Kuldīgā, Dzirnau ielā. Viņš ir tā pārvaldnieks un lepojas ar iemītnieku uzticību

sakāms par Latvijas ekonomiku, nodokļu politiku. “Arī mani tautieši atzīst, ka krievu laikos dzīve bija citāda. Nav jau noslēpums, ka tolaik braukāja uz Maskavu, uz Ļeņingradu, jā, kāds brauca spekulēt, citi strādāja šeit, bet izdzīvot varēja visi. Tagad – ja jau Latvijā darba nav cilvēkiem ar augstāko izglītību, kur tad romiem, kam izglītības līmenis ir dažāds!” Oļģerts gan uzsver, ka arī daudzi romu jaunieši mācās – ir ārsti, mūziķi. Sevi Oļģerts sauc par pirmo romu, kurš pabeidzis Kandavas sovhoztehnikumu, kļuvis par automehāniķi. No pasniedzējiem un tehnikuma vadības saņēmis lielu atbalstu. Viņš atzīst, ka Kuldīgā visos laikos gan latvieši, gan romi, gan krievi iztikuši bez tautu naida. “Grūtajos 90. gados braucu strādāt uz Maskavu. Saprātu, ka esmu ļoti piesaistīts Latvijai, tā ir mana dzimtene. Ilgāk par pāris

mēnešiem projām nevaru, to ļoti pārdzīvotu.”

Mīti un patiesība

Pirmā sieva Velga bija latviete, 1993. gadā nomira, atstājot Oļģertu ar diviem bērniem. Arī otrā sieva Līga ir latviete. Oļģerts ir lepns, ka no nepilnu divu gadu vecuma palīdzējis audzināt Līgas meitiņu Mairu. Dēls Modris arī izvēlējies latviešu sievu. Audzina trīs meitas – Šeilu, Heidiju un Raiviku. Vectēvs smejas, ka visām vārdadienu iznāk svinēt vienā dienā – 22. maijā, kalendārā neierakstīto vārdu dienā. Viņš piebilst, ka romi vairs nedzīvo akmens laikmetā, tādēļ, kad jaunieši veido attiecības, noteicošā ir mīlestība, nevis vecāku lēmums. “Dievs ir sakārtojis tā, ka tautību neskatāmies – ja ir mīlestība, tad ir.”

Viņš piekrīt, ka čigānu bēres ļoti atšķiras no Latvijā ierastajām: “Katram viesim, ienākot bērnamā, muzikanti nospēlē maršu. Par to muzikantiem noliek piecus eiro, sakot paldies par pagodināšanu. Līdz pusnaktij neviens dejot neiet, bet pēc tam sākas jautrība. Protams, tuvākie sēro, tie nepiedalās. Attālākie radi un paziņas dejo kazaku jeb stepu. Tiek izaicināti visi vīrieši, pēc tam – sievietes. Katra dejo, kā māc.”

Par muļķībām viņš sauc nostāstus, ka romu kāzās raudot: “Kuldīgā bijušas

VĀRDNĪCA

tu san rom – tu esi roms
dai – māte
dād – tēvs
kamiben – mīlestība
veš – mežs
grai – zirgs

ĒDIENS

Oļģerts teic, ka viņa tautā pieņemts: ja esi apņēmis sievu, tās uzdevums ir gādāt, lai vīrs vienmēr ir tīrs, lai vienmēr tīra māja un galdā ēdiens. Vīram virtuvē nav jāmaisās, bet jāsadā, lai sievai ir, ko galdā likt, jāuzrauga kārtība ģimenē. Tomēr vienu ļoti garšīgu gaļas ēdiena recepti viņš zinot. Īsts roms bez gaļas nemaz nevarot iztikt.

Māreklēni ir līdzīgi pelmeņiem, tikai daudz lielāki. Jāsagriež dažāda gaļa, jāapcep ar sīpoliem, garšvielām, zaļumiem. Izrullē pelmeņu mīklu, pilda un taisa lielus māreklēnus, novāra. Ēd, piedzerot buljonu.

Novēlējums Latvijai

“Lai Latvijā krietni ļaudis tiktu pie varas! Žēl, ka šobrīd pie varas ir tādi vīri, kuri nemāk sakārtot mūsu mazo zemi tā, lai vienkāršajai tautai, kas ir rindas galā, nav jāmetājas pa pasauli. Lai visiem, kas izbraukuši, atrastos darbs un mājas dzimtenē. Lai visi varētu Latvijas svētkus svinēt kopā – ar patiku un labsajūtu.”

Ļoti skaistas kāzas, kad jaunieši izbraukā visu pilsētu droškā, svin ar dejām un mūziku. Jauni cilvēki saiet kopā – kāda tur raudāšana. Ja tu vecākiem kāda asara nobirst, bet tas no prieka.”

Par visstingrāk ievēroto tradīciju Oļģerts sauc attieksmi pret veciem cilvēkiem un bērnu audzināšanu: “Ja jūs pansionātā pamanīsiet kādu čigānu, tas būs izņēmuma, lielas nelaimes gadījums. Tāpat ir arī ar bērniem bērnamamos. Mūsu ģimenēs ļoti tiek klausīti vecāku ieteikumi, jo vecāki savam bērnam nekad sliktu nemācīs. Esam ticīgi, Ziemassvētkos vienmēr uzaicinām vecākus, krāšņi svinam kristības. Savukārt, dzīvē aizejot, vecāki cenšas savam bērnam iedot labāko, ko vien spēj.”

“Ja runā godīgi, tad teikšu, ka zaglu un žuļiku nevienā tautā netrūkst. Līdz ko mēs kaut ko nodarām, tā uzreiz teic: “Re, tas čigāns!” Bet, ja latvietis nozog, tautību nepiemin,” Oļģerts ir dusmīgs par to, ka romi mēdz zagt un krāpties. “Mēs esam dabas bērni – mīlam dziedāt, dejot, mežu. Tās mums ir otrās mājas – sēņot, ogot, atpūsties. Patīk zirgi. Man Ventspilī ir brālēni Brunis un Edgars. Zirgi ir viņu bizness – audzē, pērk, pārdod. Kad biju mazāks, paps mani sēdināja zirgā, bet tagad – pašam ne īpaši patīk.”

Inguna Spuleniece

NEPARASTI

“Romu bērni nekad nebūs izlaisti kā latviešiem. Nekad viņi neiejausies lielu cilvēku sarunās. Kaut vienistabas dzīvoklītī ģimene mitināsies, bērni traci nēcels, klusiņām sēdēs un noklausīsies, ko lielie runā. Romi ļoti māca saviem bērniem atdot godu pieaugušajam. Tas ir nevis aiz bailēm, bet aiz cieņas. Mācīts tas tiek mutiski. Ja nu galīgi nevēlas klausīt, var saņemt arī ar siksnu. Labāk, ja tā un ir vecākiem paklausīgs, nevis izaug par pusaudzi, ar kuru vecāki nemāk vairs galā tikt. Bērns izaug paklausībā un mīlestībā, nevis tikai aiz savas lielās vaļas.”

Izlolo sapni par dārzu

Ja pirms vairāk nekā 10 gadiem PJOTRAM DROZDEKAM kāds būtu pareģojis dzīvi Latvijā, viņš to uztvertu kā joku. Tomēr mīlestība ar cilvēku spēj darīt neticamas lietas. Tagad viņš iedzīvojies Limbažos, kur viņu draudzīgi sauc par Pīteru. Pilsētā atvēris autoservisu, iegādājies pusi mājas, zemi un divos hektāros izveidojis savu sapņu dārzu. Tomēr par lielāko bagātību Pīters uzskata kuplo ģimeni. Viņam līdzās ir Inese, kuras dēļ viņš bija gatavs atteikties no ierastās dzīves un visu mainīt.

Varētu domāt, ka tā notiek tikai filmās. 2006. gadā viņam darba lietās bija jānokļūst Rīgā. Vakarā, gandrīz jau būdams pie mērķa, poļu kompānijas tirdzniecības menedžeris apstājās autobusa pieturā pavaicāt ceļu. Inese Ozola pēc darba tirdzniecības centrā “Spice” centās notvert taksometru, jo pēdējais autobuss bija aizgājis. Viņa nopriecājās par izdevību parādīt ārzemniekam ceļu uz centru un pašai tur nokļūt. Nākamajā vakarā Pīters ar rozi gaidīja jauno paziņu pie veikala. Drīz viņš atskārta, ka ir iemīlējis līdz ausīm.

Pat ar gadu distanci Pīters brīnās, kā viss noticis. Viņam liktenīga kļuva pirmā Latvijā satiktā un angļu valodā uzrunātā sieviete. Sākumā viņš apsvēra domu Inesi ar viņas bērniem vest uz Poliju, taču viņa nepiekrīta. Rīgā poļu puisim atradās darbs “Nissan” centrā, kur varēja runāt angļu valodā. Tīkām bērni dzīvoja pie Ineses vecākiem. Lai gan brīvdienas visi pavadīja kopā, tomēr saprata – tāds dzīves modelis viņiem neder. Tā Pīters nokļuva Limbažos.

“Mājās pārsvarā vairs esam tikai trijātā,” pārstāstot jaunumus ģimenē, sarunbiedra balsī jūtama nožēla. “Lielie bērni ir prom. Lūcijai jau ir sava ģimene, Paulīne mācās Rīgas Stila un modes vidusskolā, bet Emīls pabeidza vidusskolu un strādā.” Abu meitiņa, ģimenes mīlīte Terēze mācīsies 2. klasē. Nevar gan teikt, ka Pītera dzīve ritējusi tikai gludi. Bez latviešu mēles darbu Limbažos nevarēja atrast. Pilsētā pat nebija latviešu valodas apguves kursu! Inese viņam pirka krāsainas bērnu grāmatīņas ar zīmējumiem un parakstiem. Viņa ļoti centās draugam palīdzēt. Kamēr ar valodu gāja grūti, gadījās misēkļi. Tie nav aizmirsti un joprojām raisa smieklus. Tā vietā, lai teiktu, ka brauks uz pirti, paziņām skaidrojis, ka brauks... pirst. “Gribēju ātrāk apgūt valodu, tāpēc runāju, kā pratu. Un sapratu, cik pozitīvi ir latvieši. Viņi smējās nevis par mani, bet kopā ar mani,” Pīters uzsver.

Tagad viņš jūtas pieņemts, novērtēts un saprasts. Izdevās ģimenei iegādāties dzīvesvietu tuvu pilsētai. Beidzis kursus,

Ģimenei patīk just simtgadīgo liepu pavēni. Vecāki kopā ar Terēzi

Gunitas Ozoliņas foto

Pīters (no kreisās), Paulīne, Inese, Emīls, Lūcija un Terēze priekšplānā

Ģimenes foto

polis atvēra servisu mašīnām ar gāzes piedziņu un bija pirmais, kurš tādu pakalpojumu pilsētā piedāvāja. To viņš apvieno ar dīlera darbu kompānijā “Filmat” un pieņem pasūtījumus ražošanas līniju izgatavošanai.

Ar Ineses piekrišanu īstenojās arī sapnis par savu dārzu. Drozdeku dzimtai Polijā pieder stādu audzētava. Sākumā Pīters tikai veda un tirgoja šeit skuņņus un ogulājus. “To es mājās biju apguvis. Ļoti gribēju, lai arī mums kādreiz būtu savs dārzs, tāpēc nopirku aizaugušu zemes gabalu,” viņš atceras. Pīters uzskata, ka mazās Latvijas lauksaimnieku lielā iespēja ir piedāvāt pasaulei bioloģiski ražotu un veselīgu produkciju. Tādas motivācijas vadīts, pats atkal mācījās un ieguva pamatzināšanas bioloģiskajā lauksaimniecībā. Pēc tam pretendēja uz Eiropas fondu finansējumu un piešķirtos 15 000 eiro ieguldīja krūmmelleņu dārza tapšanā. Pērn laikapstākļu dēļ gan radās grūtības, tomēr dārzu viņi iestādīja. Ziemā visi stādi izdzīvoja, un šovasar daži lielākie krūmi dod pirmās saldās ogas. Tas viņus spārno. Saimnieks noskaņots ieguldīt tik daudz darba un līdzekļu, cik vajadzēs, lai apgādātu limbažniekus ar gardām, veselīgām ogām. Viņš ievēlēts kooperatīva “Limbažu novada lauku labumi” valdē, tāpat piedalījās biedrībā

VĀRDNĪCA

borowka – mellene
truskawka – zemene
dziadek – vectēvs
babcia – vecmāte
teściowa – sievasmāte
córka – meita
kapcie – čības
kocham cię – mīlu tevi
konstantynopolitańczykowiec –
neprecējusies
Konstantinopoles
iedzīvotāja meita
(visgarākais poļu vārds,
vairāk joks)

Novēlējums Latvijai

“Te esmu palīdzējis izaudzināt un izskoloties trim audzēbērniem, bet meitai Terēzei tas vēl priekšā. Man negribētos, ka viņai kādreiz būtu jāmeklē darbs Polijā vai citur pasaulē. Tāpēc novēlu Latvijas valstij augt un sakārtoties!” saka Pīters. Vēl viņš stāsta, kā pērn ciemos ieradās viņu “Kaipagu” mājas bijušo īpašnieku atvases no Vācijas. Starp viņiem bija sirmgalvis, kurš tajā dzimis. “Kā viņš priecājās, ka tēva būvētais nams turpina dzīvot!” atceras sarunbiedrs. Tas viņam līcis aizdomāties, cik liela nozīme ir tam, kas paliek aiz katra cilvēka. Limbažnieks spriež, ka viņa dāvana Latvijai būs 2 hektāri dārza. Varbūt pat vairāk, jo, attīstot savu stādu audzētavu, taps citi un būs palīdzēti Latvijai kļūt skaistākai.

“Domā un dari!”, mudinot sekmēt kārtību pilsētā. Ineses draugi kļuvuši par abu draugiem. “Esmu iemīlējis Limbažus un jūtos Latvijai piederīgs. Ne reizi neesmu piedzīvojis aizvainojumu vai sarūgtinājumu tāpēc, ka esmu ārzemnieks. Cilvēki man šeit ir palīdzējuši, un es labi saprotos gan ar latviešiem, gan krieviem. Ar cieņu iztuos pret Latvijas nāciju un valsti. Ineses tēvs ir mūziķis un pedagogs, māte skolotāja. Viņas ģimene man ļāva saprast, cik dziļa un bagāta ir latviešu tautas kultūra, sākot ar tautasdziesmām un beidzot ar šlāgeriem. Jā, esmu laimīgs tieši šeit kopā ar Inesi un bērniem! Lielu pateicību par atbalstu gan esam parādā mūsu vecākiem,” aizdomājas sarunas partneris.

Inese rāda plaukstā pirmās tumšzilās ogas. Domai par savu dārzu viņa sākumā nespējusi noticēt. Tā patikusi bērniem. Visi kopā nereti strādājuši līdz pilnīgam pagurumam, tāpēc priecājas, ka jau tik tālu tikts. Vēl būtiskāk viņai bija, kā Pīters rūpējās par bērniem, interesējās par viņu sekmēm, vadāja uz pulciņiem, jo jutās atbildīgs. “Kaipagu” pusmājas saimnieci gandarī tas, ka viņas dzīvesbiedrs pieņēma Limbažus un limbažnieki viņu.

Gunita Ozoliņa

NEPARASTI

Śmigus-dyngus jeb slapjā pirmdienas poļiem ir neiztrūkstoša sena un jautra tradīcija Otrajās Lieldienās. Puiši per ar pūpoliem un aplej ar ūdeni to meiteni, kura vislabāk patīk, lai viņa būtu skaista un vesela. Ļaudis gan arī viens otru apšļaksta ar ūdeni veselībai, auglībai un bagātībai. Šo tradīciju Pīters neaizmirst un ik gadu ir aplējis gan Inesi, gan bērnus.

ĒDIENS

Kad poļi svētdienās pārnāk no baznīcas, viņi vāra un ēd rosół. Reiz Inese arī solīja pagatavot rosolu, un Pīters par to ļoti priecājās. Tas, ko sieva cēla galdā, tomēr viņam sagādāja vilšanos. “Mūsu nacionālajam ēdienam rosolam vajadzīga vista, burkāni, kartupeļi, sīpoli. To visu apcep sviestā vai eļļā, pēc tam liek ūdenī un vāra. Obligāti vajadzīgi makaroni, beigās jāpievieno garšvielas un zaļumi. Rosols ir ar ļoti spēcinošu karstu buljonu, tāpēc to ēd, ja gadās saslimt,” skaidro Pīters. Viņam Latvijā pietrūkst flaki – tā ir no liellopa kuņģa vārīta zupa. Tāpat ļoti kārojas bigos. Tā sauc kopā ar gaļu sautētus skābos un saldus kāpostus.

Vienīgais ģimenē bez pilsonības

Vai 19. gadsimta izskaņā Latgalē ieceļojušie krievi Šalajevi maz nojauta, ka viņu pēcteča NIKOLAJA ŠALAJEVA vārdu lieliem burtiem ierakstīs Latvijas hokeja vēsturē?

Rīgas puisis Nikolajs 60. gadu sākumā kopā ar hokejistu Hariju Vītolīņu senioru Brocēnos meklēja glābiņu no obligātā karadienesta un galvaspilsētas kņadas. Tolaik uz Brocēnu cementa un šīfera kombināta strādnieku ciematu atvilināja vietējā hokeja komanda "Starts". Tai bija vērā ņemami rezultāti republikas mačos, tāpēc talantīgais un jaunais hokejists piekrita. Brocēnu komanda "Starts" bija viena no republikas līderēm, 1965. gadā – valsts čempione. "Tajā gadā nespēlēju, jo tomēr iesauca dienestā. Pēc armijas mani gaidīja Rīgā, taču atgriezies Brocēnos," stāsta sporta veterāns. Viņam bija dabas dots talants arī futbolā un vieglatlētikā, jo bez speciāliem treniņiem Saldus rajona un valsts sacensībās ieguva godalgotas vietas.

1970. gadā aizbrauca spēlēt hokeju aiz Urāliem. Tur pirmo reizi uzzināja, kā ir tad, kad nauda griežas. Krievu treneris skaidroja: krievs uz ledus ir kā jātnieks bez galvas – ar spēlei vajadzīgo niknumu, taču bez stratēģiskās domāšanas; latvietim ir zelta galva, taču pārāk rāma un pieklājīga spēlēšana, tāpēc izcils aizsargos vai centra uzbrucējos. Kurā grupā treneris iekļāva Latvijas krievietes un poļa dēlu Nikolaju? "Es biju tatārs!" smejas Nikolajs. "Tas uzvārda dēļ, jo izklausās kā tatāriem. Rīgā mani sauca par šļauku."

Nikolajs par saviem sporta panākumiem daudz nestāsta, tāpēc sarunā iesaištās sieva Irēna: "Pajautāji vecajiem hokejistiem un faniem – visi zina, kas ir Šalajevs. 2011. gadā Latvijas hokejam svinēja 80. jubileju, Nikolajs no Lipmana saņēma ielūgumu. Pirms brocenieku spēles neviens pat nejautāja, kura komanda uzvarēs (skaidrs, ka "Starts"!)." Visus interesēja, cik vārtu iesitīs Šalajevs. Viņš bijis republikas čempionāta rezultatīvākais spēlētājs.

Reiz bija tā: spēli tiesāja Nikolajam ļoti labi pazīstams tiesnesis. Kas tur bija,

Nikolaja Šalajeva jaunībā sportā pāri talantīgajiem pacēlās tikai mērķtiecīgie un tie, kuriem bija milzīgas darba spējas. Tā ir arī tagad

Ingus Ķeputa foto

Novēlējums Latvijai

"Lai Latvijā krietni ļaudis tiktu pie varas! Žēl, ka šobrīd pie varas ir tādi vīri, kuri nemāk sakārtot mūsu mazo zemīti tā, lai vienkāršajai tautai, kas ir rindas galā, nav jāmētājas pa pasauli. Lai visiem, kas izbraukuši, atrastos darbs un mājas dzimtenē. Lai visi varētu Latvijas svētkus svinēt kopā – ar patiku un labsajūtu."

ka viens no pretinieku komandas nokrita? Tiesnesis iedeva Nikolajam noraidījumu uz divām minūtēm. Vīrs neizpratnē: par ko?! Tiesnesis noraidījumu pagarināja līdz desmit minūtēm. Pēc spēles Nikolajs tiesnesim jautāja, par ko īsti sodīts. "Es gribēju redzēt, ko komanda var bez Šalajeva," draugs godīgi atbildēja.

Nikolaju ciena, nejautājot tautību. Daudzi pat nezina, ka viņš ir krievs, jo latviešu valodā runā bez akcenta, raksta bez kļūdām, lasa. Brocēnos dzīvo

daudz krievu un citu tautību pārstāvj, visi sadzīvojam ļoti labi. Tautība varbūt politiķiem ir nesaskaņu iemesls, taču ne jau vienkāršajiem cilvēkiem."

Sieva atklāj Nikolaja lielāko sāpi – savu radu lielajā saimē vienīgais palicis bez Latvijas pilsonības. Būtībā ir varas maiņa ķīlnieks. Nikolaja mammas abi vecāki dzimuši Latgalē, turpat nodibināja ģimeni, pasaulē laida deviņus dēlus un meitas. Vēlāk Nikolaja mamma, brāļi un māsa pārcēlās uz Rīgu, jo tur varēja atrast darbu arī vienkārši strādnieki.

"Nezinu, kāpēc mana mamma un tēvs tā arī neapprecējās. 1936. gadā piedzima brālis Aleksandrs, tāpēc viņš, mani onkuļi un tantes pilsonību saņēma automātiski. Es piedzimu 1944. gadā. Drīz padomju varasvīri arestēja tēvu, un viņš pazuda *ar galiem*. Apcietināja tikai tāpēc, ka strādāja vācu laikā. Neinteresēja, ka viņš bija Baltezera radiostācijas priekšnieks jau ulmaņlaikos un tad, kad padomju vara Latvijā ienāca pirmoreiz. Mamma stāstīja, ka pirmskara Latvijā poļi nedrīkstēja strādāt valsts darbā, tāpēc onkuļi piedzirdīja kādu policistu, un viņš tēvam izdeva Latvijas pasi.

Man pilsonību nedod arī tāpēc, ka pazudusi dzimšanas apliecība, Juglā mācījās krievu plūsmas skolā. Brālis mācījās latviešu plūsmā, tur klases pārpildītas, pa trijiem skolēniem vienā solā. Krievu plūsmā klases bija pustukšas. Man bija vienalga, jo brīvi runāju abās valodās (ģimenē runājām latviski). Sieva meklējusi izziņas arhīvos, taču karā daļa sadegusi," situāciju īsumā pārstāsta brocenieks. Nikolajam pienāktos pilsonība arī par nopelniem Latvijas labā – galu galā hokeja aprindās tiek uzskatīts par leģendu.

Brocenieka gēnus mantojis vienīgais mazdēls Raivo. "Vēl pirms diviem gadiem vectēvs kritiski vērtēja katru Raivo spēli, puisim izskaidroja pamanītās kļūdas. Mazdēls ieklausījās. Nikolajs prognozēja, ka 16 gadu vecumā varēs

Sešdesmitajos gados, kad hokejā vēl nebija papildlaika, zobu sargu, mākslīgā ledus un ķiveru

VĀRDNĪCA

привычка – ieradums
чайник – tējkanna
обида – aizvainojums
клюшка – hokeja nūja
наглый – nekaunīgs
рывок – izrāviens
гол – vārti
пас – piespēle
штраф – sods
всё – viss

skaidri redzēt, vai mazdēls ir hokejists. Un ir! Ātrums, slidojums, uzvaras iemietienos, teicamas piespēles. Raivo nupat apritēja 17 gadu, Oļegs Sorokins uzaicināja viņu pievienoties Ventspils komandai," lepojas vecmāmiņa un uzskaita vēl citas līdzības starp mazdēlu un vectēvu. Ģimenē runā, ka arī Nikolajs piedzimis ar vectēva talantiem.

15 gadu vecumā N. Šalajevs kļuva patstāvīgs – nonāca pie pieredzējušiem krāsotājiem. Viņi piekodināja: "Mazais, mācies no mums, jo tad nekad nepaliksi bez darba." Vecajiem vīriem bija taisnība. "Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas viss juka un bruka, daudzus uzņēmumus slēdza, arī es paliku bez darba, bet citu atrast bija grūti. Saldus būvfirmas "AZ-Inter" vadītājs pazina mani kā hokejistu, tāpēc pieņēma darbā, līdzko uzzināja, ka esmu bezdarbniekos," atceras Nikolajs.

Sports noteica ģimenes dzīvi. "Nikolajs ziemā spēlēja hokeju, vasarā – futbolu. Mači bija brīvdienās, tāpēc ar meitu Ivandu vienmēr braucām līdz. Kad garajās brīvdienās, piemēram, par godu Oktobra revolūcijai, Nikolajam nebija jāspēlē, trijātā braucām uz Rīgu. Vīramāte bija nopirkusi biļetes uz teātri, cirku, operu, zooloģisko dārzu, koncertiem. Viņa pret mani bija tik laba! Pie vīramātes vienmēr jutos kā mājās – daudz labāk nekā savos rados. Tāda, lūk, ir krievu viesmīlība," uzskata Irēna.

"Vai tad Latvijā ir īsti krievi? Kur? Es viņus redzu tikai aiz Urāliem. Turienes krievi tev atdos pēdējo kreklī. Eiropa maitā to, ko sauc par krievu dvēseli. Jo tuvāk Rietumiem, jo krievu daba kļūst nekaunīgāka. Gan padomju gados, gan tagad maskavieši pārspēj visus. Pēterburgā vienmēr bijuši solīdi un inteliģenti cilvēki," novērojis N. Šalajevs.

leva Vilmane

NEPARASTI

"Mamma redzējusi tikai vienu manu hokeja spēli. Pēc tās viņa piesolīja *piecīti* par katru spēli, ko izlaidīšu. Mamma hokejā pamanīja tikai to, ka līdzjutēji nenormāli blāuj un spēlētāji drausmīgi grūstās, ievainojot cits citu. Bijām apdrošināti. Par lauztām ribām maksāja vismazāk. Visvērtīgākie bija pirksti, it īpaši *šaujampirksts* jeb rādītājpirksts."

ĒDIENS

"Man vienmēr garšojuši mammas gatavoti kartoflaņiki. Ar visu mizu izvāra kartupeļus, kas par sīku stādīšanai. Vēl karstus nomizo un ļauj atdzist. Pēc tam samaļ, pieliek miltus, garšvielas. No masas veido plāceņus, vidū liek gaļas, dārzeņu vai sēņu pildījumu. Plāceņus aizspiež, liek uz cepešpannas un cep cepeškrāsnī. Gatavus pārsmērē ar kausētu sviestu. Mamma izmantoja putna spalvu, es tomēr krāsotājs, tāpēc ar *pindzeli*."

Sabiedrības integrācijas fonds

Pielikums "Novadi dzīvo" ir sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Mērķprogramma "Atbalsts medijiem sabiedriski nozīmīga satura veidošanai latviešu valodā diasporai, mazākumtautībām un personām ar invaliditāti", projekts "Latvija – tie esam mēs visi", nr. 2017.LV/MA/MT/01. Pielikuma redaktors: Ints Grasis t.63422366, ints@kurzemes-wards.lv Par pielikuma "Novadi Dzīvo" saturu atbild SIA "Kurzemes Vārds".

Projekta partneri: SIA "Jaunais kurzemnieks", SIA "Cēsu Druva", SIA "Imanta info", SIA "Izdevniecība Auseklis", SIA "Saldus Zeme II", SIA "Laikraksts Stars", SIA "Talsu Vēstis", SIA "Firma Zemgale" un SIA "TV Kurzeme". Publikācijas sagatavojuši reģionālo izdevniecību žurnālisti un fotogrāfi. Izplatīts kā laikraksta "Auseklis" bezmaksas pielikums. Iespiests SIA "Latgales druka" tipogrāfijā Rēzeknē, Baznīcas ielā 28. Tirāža – 4260 eksemplāru.